

*Wybrane elementy oceniania kształtującego
na lekcjach języka obcego*

Iwona Szybowicz

Szczecin 2012

Korekta

Agnieszka Gruszczyńska

Projekt i skład

Piotr Lachowicz

Copyright © 2012 by Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli

ISBN 978-83-89882-67-7

Wydawca

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli
ul. Gen. J. Sowińskiego 68
70-236 Szczecin

Spis treści

1. Co to jest ocenianie kształtujące?	4
2. Cele lekcji w ocenianiu kształtującym	5
3. Kryteria oceniania	8
4. Informacja zwrotna	12
5. Ocena koleżeńska i samoocena	16
6. Literatura	18

Co to jest ocenianie kształtujące

Ocenianie kształtujące to częste, **interaktywne ocenianie postępów ucznia** i uzyskanego przez niego **zrozumienia materiału**, tak by móc określić, jak uczeń ma się dalej uczyć i jak najlepiej go nauczać¹. Definicja ta podkreśla znaczenie oceniania kształtującego jako procesu, w który włączony został uczeń. Inna zaś opracowana przez Danutę Sternę mówi o tym, iż *ocenianie kształtujące to dawanie informacji pomagającej w uczeniu się*. W świetle tej definicji ocenianie jako proces jest nie tylko związane z ocenianiem pracy uczniów, ale przybiera ono pewien styl nauczania nastawiony na to, jak uczniowie się uczą. „Jak” się uczą to ważna dla nauczyciela informacja, która nie może ograniczyć się jedynie do oceny osiągnięć, ale przede wszystkim należy uczenie traktować jako proces wieloetapowy i włączyć do oceniania postawę ucznia, czy wysiłek pracy włożony w wykonanie zdania. Inna z kolei definicja opisuje ocenianie kształtujące jako ocenę w postaci informacji zwrotnej, przekazywanej systematycznie uczniom w ustalonym czasie.

¹ Raport Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

Cele lekcji w ocenianiu kształtującym

To pierwszy bardzo istotny element każdej lekcji. Zanim nauczyciel przystąpi do planowania lekcji, powinien uświadomić sobie, po co na danej lekcji jego uczniowie będą poznawać dany materiał. Odpowiedź na pytanie „Po co ja tego uczyć?” może okazać się bardzo pomocna na etapie planowania zajęć. Jeśli już nauczyciel uświadomi sobie, po co chce aby jego uczniowie poznali dany materiał, może przystąpić do zadania sobie kolejnych pytań, które okażą się pomocne w określeniu celu i planowaniu lekcji. Mogą temu służyć pytania takie jak:

- Do czego moi uczniowie wykorzystają tę wiedzę w życiu?
- Jak wykorzystają ją w życiu?
- Czego się po tej konkretnej lekcji nauczą?
- Co z tej lekcji będą pamiętać za kilka lat?

Cel jest drogowskazem zarówno dla ucznia jak i dla nauczyciela. Uczniowie bowiem muszą wiedzieć, dokąd na danej lekcji zmierzają. Jaki jest cel tej wyprawy? Jeśli tak nie będzie, to uczeń będzie wędrował na lekcji bez celu. Kolejnym powodem, dla którego ważne jest powiedzenie uczniom, co stanowi cel lekcji, jest pozyskanie ucznia jako sprzymierzeńca. Otóż, uświadomiony uczeń może być naszym sojusznikiem i wsparciem. Posiadając wiedzę na temat celu lekcji, będzie wtajemniczony i nie będzie mógł nie czuć się odpowiedzialny za własny proces kształcenia. Dzięki temu znacznie łatwiej przyjmie informacje dotyczące zmian, które mogą ewentualnie zaistnieć.

Po co nauczycielowi taka wiedza? Nauczyciele muszą wiedzieć dokąd zabierają swoich uczniów na lekcji, muszą sami dla siebie znać kierunek, w którym razem z uczniami zmierzają. Mając taką wiedzę, nauczyciel może spokojnie przejść do następnego etapu, którym jest uświadomienie sobie, czy cel lekcji, który określił jest czytelny dla ucznia, czy każdy uczeń będzie go rozumiał. Po pierwsze, nigdy nie należy zakładać, że uczniowie sami domyślą się, o co nam chodzi. Musimy podać im cele „na tacy”, co z czasem może doprowadzić do przejścia przez nich inicjatywy w formułowaniu celów lekcji. Mamy zatem swój cel, a teraz spróbujmy przeformułować go na język „student friendly”.

Przykład:

Lekcja języka obcego dla IV etapu edukacyjnego, szkoła ponadgimnazjalna

Temat lekcji:

Czas wolny i rozrywka – ustne reagowanie językowe – sugerowanie, przyjmowanie propozycji lub ich odrzucanie.

Cel ogólny:

Utrwalenie zwrotów komunikacyjnych dotyczących sugerowania i akceptowania bądź odrzucania propozycji

Cel szczegółowy:

Uczeń umie konstruować sugestie oraz przyjąć bądź odrzucić propozycję rozmówcy

Cel w języku ucznia:

Umiem składać propozycje oraz akceptować lub odrzucać propozycje składane przez inne osoby

Tak podany uczniowi cel pozwala na przesunięcie odpowiedzialności za proces uczenia się z nauczyciela na ucznia. Cel, do którego dążymy, staje się wspólny. Uczeń zaczyna coraz bardziej zdawać sobie sprawę, że on również jest odpowiedzialny za zdobywanie wiedzy. Jak informować, a później zachęcać uczniów do formułowania przez nich celów? Można porozmawiać z uczniami na temat najbardziej odpowiadający im sposobem informowania o celach lekcji, a z czasem pozwolić im przejąć inicjatywę. Cele można:

- napisać na tablicy;
- podyktować do zeszytu;
- ustalić w parach i zapisać na tablicy;
- ustalić w parach i podyktować sobie nawzajem;
- rozdać kolorowe kartki z przygotowanym celem lub puste kartki i poprosić uczniów o skonstruowanie i zapisanie celu na kartkach i wklejenie ich do zeszytu;
- rozesłać mailem;
- ... (tu miejsce na własne sposoby informowania o celu).

Równie ważnym elementem lekcji, na której są określone cele, jest sprawdzenie, czy zostały one osiągnięte. To ważna informacja zarówno dla ucznia, jak i dla nauczyciela. Można to zrobić na kilka sposobów, np. zastosować technikę zdań podsumowujących lub rundkę wypowiedzi. Uczniowie na kartkach lub w zeszycie kończą zdanie:

- Dzisiaj nauczyłem się ...
- Przypominałem sobie, że ...
- Dziś osiągnąłem założony cel, ponieważ ...
- ... (tu miejsce na twoje własne zdania podsumowujące).

Bardzo ważne jest, aby uczniowie przedyskutowali w parach, czy ich zdaniem i dlaczego udało się lub nie osiągnąć założony cel lekcji. Można również zastosować teorię kartki. Ta forma informacji zwrotnej od uczniów jest zdecydowanie szybsza.

Przykład:

Po lekcji nauczyciel prosi uczniów o:

- podniesienie do góry ręki z kartką, jeśli uważają, że cel lekcji został osiągnięty;
- podniesienie „pustej ręki, jeśli uważają, że cel lekcji został częściowo osiągnięty;
- niepodnoszenie rąk w górę, jeśli uważają, że cel lekcji nie został osiągnięty.

Kryteria oceniania

Nacobezu

Jeśli już został ustalony cel lekcji, to możemy przejść do kolejnego etapu, a konkretnie, do określenia informacji, która pomoże nauczycielowi wspólnie z uczniami osiągnąć dany cel. Takim narzędziem jest tzw. „nacobezu” (na co będziesz zwracał uwagę) lub inaczej nazywane „kryteria sukcesu”. Są dwa aspekty „nacobezu”. Pierwszy to „nacobezu” do lekcji, czyli zawężenie i/lub uszczegółowienie celów lekcji w taki sposób, aby uczeń dokładnie wiedział, czego będzie miał się nauczyć, żeby osiągnąć wyznaczony wspólnie cel lekcji. Drugi zaś to „nacobezu” do pracy domowej i pracy klasowej, sprawdzianu, kartkówki.

Czym jest „nacobezu”?

1. instrukcja obsługi do celu;
2. przepis na osiągnięcie celu;
3. porządkowanie wiedzy i nadawanie jej określonej struktury;
4. uporządkowanie własnych kryteriów oceniania

Zalety „nacobezu”

Przede wszystkim to swoiste instrukcja, lista czynności, spis elementów, które uczeń musi zawrzeć w swojej pracy lub kryteriów, które musi spełnić, żeby osiągnąć sukces. Jeśli uczeń dostanie taką instrukcję obsługi testu lub zadania domowego, czy lekcji, to dzięki niej z pewnością poczuje się bezpieczniej. Ma on jasno sprecyzowany cel i dodatkowo listę, która prowadzi go krok po kroku w kierunku celu.

Ponadto, wiedząc jakie wiadomości, umiejętności i poziom wykonania zadań jest potrzebny, uczniowie sami mogą określić, czy osiągnęli zamierzony cel lekcji, czy też muszą jeszcze nad tym popracować. Podobną wiedzę zdobywa również nauczyciel. „Nacobezu” powinno być mierzalne dla ucznia, zatem wskazane jest używanie czasowników operacyjnych, stosowanych w dowolnej formie gramatycznej.

„Nacobezu” do zadania domowego lub pracy klasowej, sprawdzianu, kartkówki

To drugi aspekt „nacobezu”. Znając „nacobezu” do zadania domowego, uczeń przede wszystkim czuje się bezpiecznie, ponieważ wie, że nauczyciel go nie zaskoczy dodatkowym kryterium oceny. Dzięki temu uczeń stara się zwrócić uwagę na to, co nauczyciel będzie oceniał w pracy, bo wie, co powinno się w niej znaleźć. Nauczyciel zaś, dzięki „nacobezu”, łatwiej może przeanalizować sens zadań z pracy domowej lub ze sprawdzianu. Co najważniejsze, w czasie sprawdzania prac uczniów skupia się tylko na tym, co uczniom zapowiedział „nacobezu”. Dzięki ustaleniu z uczniami „nacobezu” do zadania domowego lub pracy klasowej unikamy elementu zaskoczenia, gdyż uczniowie wiedzą, jakie zagadnienia muszą opanować, aby uzyskać dobre wyniki z zadania domowego lub na pracy klasowej.

Ustalenie nacobezu

Nauczyciel może ustalić je sam i podać uczniom przed pracą klasową lub razem z zadaniem domowym. Znacznie ciekawszą formą jest poproszenie uczniów, aby to oni określili kryteria sukcesu. Dzięki temu włączamy ich do odpowiedzialności za własne uczenie się. Można tego dokonać na lekcji powtórkowej przed pracą klasową. Można też zebrać propozycje uczniów i wspólnie ustalić kryteria sukcesu. Jeszcze innym sposobem jest pozwolenie uczniom na wymyślenie treści przyszłej pracy klasowej. Jeśli obawiamy się zbyt dużej swobody dla ucznia, można poprosić ich o wymyślenie kilku wersji sprawdzianu i jednocześnie zobowiązać się do wybrania jednej z nich. Dzięki temu możemy być bardziej pewni, że uczniowie zapoznają się z materiałem.

Czasowniki pomocne w formułowaniu „nacobezu”:

przeczytasz, dobierzesz, prawidłowo zaplanujesz, podstawisz dane, zapiszesz, znajdziesz informacje, samodzielnie wymienisz, ustalisz, porównasz, opisziesz, itp.

Jak poinformować uczniów o „nacobezu” do lekcji?

1. poleć uczniom zapisanie „nacobezu” w zeszytcie;
2. rozdaj karteczki do wklejenia do zeszytu;
3. wywieś je w formie plakatu;
4. ... (tu miejsce na twoje propozycje)

Przykład

Nacobezu do lekcji

Lekcja języka obcego

Temat:

Słownictwo z tematu człowiek. Wygląd zewnętrzny – wprowadzenie i ćwiczenia utrwalające.

Cele:

1. Uczeń zostaje zapoznany ze słownictwem dotyczącym wyglądu zewnętrznego.
2. Uczeń zna słownictwo opisujące wygląd zewnętrzny.
3. Uczeń opisuje wygląd zewnętrzny kolegi z klasy.

Cele w języku ucznia:

1. Poznam słownictwo potrzebne do opisu wyglądu zewnętrznego.
2. Opiszę wygląd zewnętrzny kolegi z klasy.

„Nacobezu”:

1. Poznasz 15 słówek dotyczących wyglądu zewnętrznego człowieka.
2. Opiszesz wygląd zewnętrzny kolegi z klasy, używając przynajmniej 10 nowo poznanych słówek.

Przykład

Nacobezu do zadania domowego.

Zadanie domowe

Jak wygląda twój pokój? Przygotuj w domu opis pokoju podając nazwy mebli i sprzętów, ich kolory oraz opisując położenie mebli i różnych przedmiotów znajdujących się w pokoju.

Nacobezu

1. W opisie wymienisz nazwy przynajmniej 3 mebli, które znajdują się w twoim pokoju.
2. W opisie wymienisz nazwy przynajmniej 3 sprzętów.
3. W opisie określisz kolor każdego z wymienionych mebli.
4. W opisie zastosujesz zwrot „znajduje się/znajdują się”.
5. W opisie zastosujesz czasownik „mieć/posiadać”.
6. Opisując meble, określisz położenie każdego z nich.

Informacja zwrotna

Mamy już cele lekcji i nacobezu, a teraz kolej na informację zwrotną (IZ). Czym jest informacja zwrotna? Najprościej ujmując, to dialog nauczyciela z uczniem; dialog, który ma pomóc uczniowi w doskonaleniu własnego warsztatu, czyli w zdobywaniu wiedzy. IZ przyjmuje najczęściej formę ustną lub pisemną. Składa się z czterech istotnych elementów:

1. wyszczególnienie i docenienie dobrych stron pracy ucznia, które graficznie możemy przedstawić w formie [++];
2. odnotowanie tego, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ze strony ucznia, graficznie przedstawiany jako [-];
3. wskazówki dotyczące sposobu, w jaki uczeń ma poprawić swoją pracę, przedstawione jako Δ;
4. wskazówki do dalszej pracy, oznaczone jako [↗].

Musimy pamiętać o kilku ważnych informacjach związanych z IZ.

1. Nie jest to ocena ucznia, ale ocena kolejnych efektów jego pracy.
2. Najlepiej byłoby, gdyby w IZ znalazło się więcej uwag pozytywnych, aniżeli krytycznych. Z prostej przyczyny. Praca, która zawiera znacznie więcej krytycznych komentarzy może być z góry odrzucona przez ucznia i z pewnością nie będzie on chciał jej poprawić. Uczeń powinien zauważyć, że nawet w ocenie jesteśmy jego sprzymierzeńcami. Wtedy tylko będzie wiedział, że ma w nas wsparcie i prawdopodobnie będzie chciał poprawić swoją pracę.
3. IZ musi być ściśle związana z nacobezu, które podaliśmy uczniom do pracy domowej, lekcji, czy też sprawdzianu. Konstruując IZ, odnosimy się tylko do podanych wcześniej kryteriów w nacobezu. Teraz dopiero widać, że pracę nad oceną ucznia zaczynamy już na etapie planowania lekcji.
4. IZ nie jest najczęściej jednorazowa. Dobrze byłoby, gdyby miała ciąg dalszy, była rozmową ucznia z nauczycielem.
 - a. nauczyciel zadaje zadanie domowe,
 - b. podaje uczniom nacobezu,
 - c. uczeń konstruuje zadanie domowe,
 - d. nauczyciel konstruuje IZ,
 - e. uczeń otrzymuje IZ i stara się poprawić swoją pracę zgodnie z IZ,
 - f. nauczyciel przyjmuje poprawioną pracę i sprawdza ją po raz kolejny i znowu konstruuje IZ, która może się tym razem ograniczyć do elementów poprawionych,
 - g. uczeń otrzymuje IZ od nauczyciela,
 - h. itd.

Można zastanowić się ile razy pozwolić uczniowi poprawiać pracę. Otóż nie ma limitu. To sprawa pomiędzy uczniem, a jego nauczycielem.

5. IZ to nie ocena opisowa. Ta pierwsza otwiera się na przyszłość, wszelkie działania mające pomóc w poprawie, zaś ta druga podsumowuje jakiś etap w uczeniu się no i nie zawiera wszystkich elementów IZ.
6. IZ nie należy łączyć ze stopniem. Jeśli tak zrobimy, uczeń automatycznie zwróci uwagę na ocenę, nie będzie interesował go nasz komentarz, gdyż będzie mu zależało na sprawdzeniu, w jakiej skali ocenił go nauczyciel oraz jaką ocenę otrzymali koledzy. Jeśli nasi uczniowie chcą, możemy się z nimi umówić, że jak tylko zapoznają się z komentarzem do swojej pracy mogą otrzymać od nas informację, jaką ocenę wystawilibyśmy za daną pracę.
7. Każdy nauczyciel musi wypracować indywidualną strategię konstruowania IZ. Musimy pamiętać, iż wymaga ona od nauczyciela znacznie więcej pracy niż wystawienie standardowej oceny. Pracę ucznia trzeba bowiem przemyśleć, następnie skonstruować cztery elementy, które są niezbędne w IZ, a to wymaga znacznie większego nakładu czasu oraz pracy ze strony nauczyciela. Jak to zrobić? Otóż można umówić się z uczniami na zakreślanie pracy różnymi kolorami (elementy dobrze zrealizowane, elementy źle lub słabo zrealizowane). Innym sposobem jest umieszczenie przez uczniów pod pracą tabeli z czterema elementami. Innym jeszcze sposobem może być stawianie umownych znaków oraz komentarza przy nacobezu do sprawdzanej pracy.
8. Pamiętajmy, że IZ jest też istotna dla rodziców. Powinniśmy ich o takiej formie oceny pracy powiadomić (można do nich napisać informację na karteczkach i poprosić uczniów, aby przekazali ją rodzicom z prośbą o komentarz rodziców ustny lub pisemny).
9. Teraz pomyśl o swojej kolejnej lekcji. Zaplanuj cel/cele, które chcesz na niej osiągnąć. Zapisz je w języku ucznia. Pomyśl nad zadaniem domowym. Skonstruuj nacobezu, a następnie pomyśl, jak umówisz się z uczniami na przekazanie IZ.
10. Po lekcji, przy sprawdzaniu zadania domowego spróbuj skonstruować IZ, ale pamiętaj, aby była ona ściśle powiązana z nacobezu.
11. Jeśli już masz IZ, zastanów się, czy:
 - a. napisałeś na początku jakąś pochwałę,
 - b. zwróciłeś się do ucznia po imieniu,
 - c. twój komentarz dotyczył pracy ucznia, a nie jego samego,
 - d. w twojej ocenie jest więcej uwag pozytywnych, czy negatywnych,
 - e. w każdej krytycznej uwadze dodałeś sugestię, jaka powinna być prawidłowa odpowiedź,
 - f. zrobiłeś ogólną uwagę pomagającą w przyszłości w osiągnięciu lepszych wyników,
 - g. czy w swoich komentarzach używałeś języka zrozumiałego dla ucznia,
 - h. wyczerpałeś swój komentarz dostatecznie,
 - i. zrobiłeś podsumowanie swoich uwag.

Jeśli na wszystkie z wymienionych kwestii udzieliłeś pozytywnej odpowiedzi to jesteś szczęśliwym konstruktorem IZ ☺.

Przykładowe zadanie domowe oraz propozycja informacji zwrotnej do zadania domowego

Treść zadania domowego:

Jak wygląda twój pokój? Przygotuj w domu opis pokoju, podając nazwy mebli i sprzętów, ich kolory oraz opisując położenie mebli i różnych przedmiotów znajdujących się w pokoju.

Nacobezu

1. W opisie wymienisz nazwy przynajmniej 3 mebli, które znajdują się w twoim pokoju.
2. W opisie wymienisz nazwy przynajmniej 3 sprzętów.
3. W opisie określisz kolor każdego z wymienionych mebli.
4. W opisie zastosujesz zwrot „znajduje się/znajdują się”.
5. W opisie zastosujesz czasownik „mieć/posiadać”.
6. Opisując meble, określisz położenie każdego.

Przykład 1 (Praca bardzo dobra)

Bardzo lubię swój pokój. Jest duży i słoneczny. Znajdują się w nim: łóżko, biurko, krzesło i dwa fotele. Mam również szafę, w której trzymam swoje ubrania. Niebieskie łóżko znajduje się naprzeciwko białego biurka, obok którego znajduje się pomarańczowy fotel i krzesło. Drugi pomarańczowy fotel jest przy oknie. W moim pokoju mam też laptopa, który leży na biurku oraz wieżę stereo, która stoi na podłodze obok drugiego pomarańczowego fotela. Mój pokój jest najfajniejszy na świecie.

IZ

Dario, twoja praca jest bardzo ciekawa. Zwarłaś w niej wszystkie elementy, które były istotne dla zadania domowego.

Nacobezu + IZ

1. W opisie wymienisz nazwy przynajmniej 3 mebli, które znajdują się w twoim pokoju. (++)
2. W opisie wymienisz nazwy przynajmniej 3 sprzętów. (++)

3. W opisie określisz kolor każdego z wymienionych mebli.(++)
4. W opisie zastosujesz zwrot „znajduje się/znajdują się”.(++)
5. W opisie zastosujesz czasownik „mieć/posiadać”.(++)
6. Opisując meble, określisz położenie każdego z nich.(++)

[✎] Żeby jeszcze lepiej opisać pokój, możesz spróbować dodać nazwy kilku nowych sprzętów oraz mebli. W celu wzbogacenia zasobu słownictwa, zalecam poznanie nowych słówek z dodatkowego słownika, który znajduje się na końcu rozdziału. Ponadto możesz posłużyć się słowami opisującymi tkaninę oraz wzory na tkaninie/materiale, z której/którego wykonane są meble.

Przykład 2 (Praca bardzo słaba)

Mój pokój jest durzy. Bardzo go lubię. Znajduje się z nim łuzko, stół i brązowe kszesło, naprzeciwko drzwi. W swoim pokoju mam komputer.

IZ

Tomku, w swojej pracy przedstawiłeś kilka sprzętów i mebli, które znajdują się w pokoju. Praca wymaga jednak wielu poprawek. Zapoznaj się z moimi wskazówkami, które pomogą Ci przygotować bogatszy opis. Jeszcze jedna uwaga, mimo iż nie było tego kryterium w nacobezu, ale uważam że powinieneś zwrócić uwagę na poprawną pisownię. Znalazłam w twojej pracy kilka poważnych błędów ortograficznych.

Nacobezu + IZ

1. W opisie wymienisz nazwy przynajmniej 3 mebli, które znajdują się w twoim pokoju. (++)
2. W opisie wymienisz nazwy przynajmniej 3 sprzętów. (--)
3. W opisie określisz kolor każdego z wymienionych mebli.(--)
4. W opisie zastosujesz zwrot „znajduje się/znajdują się”.(+,-)
5. W opisie zastosujesz czasownik „mieć/posiadać”.(--)
6. Opisując meble, określisz położenie każdego z nich.(+,-)

Δ

1. Zabrakło nazw 3 sprzętów. Podałeś tylko jeden.
2. Zabrakło kolorów każdego z wymienionych mebli.
3. Zwrot „znajduje się” użyłeś poprawnie, ale przy użyciu go do liczby mnogiej zapomniałeś o zmianie formy czasownika „być”.
4. Zapomniałeś o ułożeniu zdań z czasownikiem „mieć/posiadać”.
5. Powinieneś opisać położenie wszystkich wymienionych przez ciebie mebli. Opisałeś tylko jeden mebel.

[✎] Żeby lepiej opanować opis pokoju, powinieneś sięgnąć do tekstu, który omawialiśmy na lekcji, kilkakrotnie go przeczytać i zwrócić uwagę na zwroty, które użyte są do opisu pokoju. Ponadto zalecam uważniejsze czytanie poleceń do zadań.

Ocena koleżeńska i samoocena

Ocenianie kształtujące jest nauczaniem wspomagającym uczniów w procesie zdobywania wiedzy. Tym samym odpowiedzialność za osiągnięcia i wysiłek włożony w uczenie się przechodzą na ich stronę. Dzięki kolejnemu elementowi oceniania kształtującego, jakim jest ocena koleżeńska lub stosowana według tego samego schematu samoocena, uczniowie czują się nie tylko bogatsi o doświadczenie w ocenianiu, ale i wzbogaceni o wiedzę dotyczącą ich mocnych i słabych stron. Dodatkowo słowa pochwały lub krytyki konstruuja oni sami, zarówno w stosunku do siebie samych, jak i swoich kolegów. Dlaczego samoocena i/lub ocena koleżeńska są ważnym elementem oceniania kształtującego? Otóż, jeżeli uczeń potrafi się ocenić, to znaczy, że potrafi w pewien sposób kierować procesem zdobywania wiedzy, ponosząc jednocześnie za niego odpowiedzialność. Oto kilka korzyści, które płyną ze stosowania oceny koleżeńskiej lub samooceny:

1. wzrost poziomu samodzielności i odpowiedzialność za uczenie się;
2. zrozumienie dla złożoności procesu oceniania;
3. wzrost poziomu samodzielności
4. uczniowie lepiej rozumieją, czego i w jakim celu się uczą;
5. wzrasta u uczniów poczucie własnej wartości, pewności siebie i motywacji do dalszej pracy;
6. uczniowie są świadomi swojej wiedzy i zdają sobie sprawę, czego jeszcze nie opanowali i czego muszą się nauczyć.

Poniżej znajduje się kilka przykładów pytań stosowanych przy schemacie samooceny.

1. Czy zadanie zostało dostarczone na czas?
2. Czy zadanie zawiera istotne elementy podane w nacobezu?
3. Czy zastosowałeś ...?
4. Czy użyłeś...?

Przykład pytań do oceny koleżeńskiej

Po wysłuchaniu opisu, pokoju przygotuj ocenę koleżeńską dla swojego kolegi. Posłuż się poniższym schematem oceniania. Następnie zaprezentuj ocenę na forum klasy. Dla przypomnienia podano również „nacobezu” do zadania.

Zadanie domowe

Jak wygląda twój pokój? Przygotuj w domu opis pokoju, podając nazwy mebli i sprzętów, ich kolory oraz opisując położenie mebli i różnych przedmiotów znajdujących się w pokoju.

Nacobezu

1. W opisie wymienisz nazwy przynajmniej 3 mebli, które znajdują się w twoim pokoju.
2. W opisie wymienisz nazwy przynajmniej 3 sprzętów.
3. W opisie określisz kolor każdego z wymienionych mebli.
4. W opisie zastosujesz zwrot „znajduje się/znajdują się”.
5. W opisie zastosujesz czasownik „mieć/posiadać”.
6. Opisując meble, określisz położenie każdego z nich.

Schemat oceniania:

1. Czy opis pokoju zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie?
2. Czy w opisie podano przynajmniej 3 nazwy mebli (więcej, mniej, dużo mniej)?
3. Czy w opisie podano nazwy przynajmniej 3 sprzętów (więcej, mniej, dużo mniej)?
4. Czy w opisie określono kolor każdego z wymienionych mebli (prawie każdego)?
5. Czy w opisie poprawnie zastosowano zwrot „znajduje się/znajdują się”?
6. Czy w opisie poprawnie zastosowano czasownik „mieć”?
7. Czy w opisie określono położenie każdego wymienionego mebla (prawie każdego)?

Literatura

- *Materiały szkoleniowe Ocenianie Kształtujące*, CEO, Warszawa 2011.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu oceniania klasyfikowania i promowania z dnia 30 kwietnia 2007 roku z późniejszymi zmianami.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego dla poszczególnych typów szkół z dnia 23 grudnia 2008 roku.
- Sterna D., *Ocenianie kształtujące w praktyce*, CEO, Warszawa 2008.